A.A. DEN HOLLANDER

DE BIJBEL ALS HUWELIJKSGESCHENK

Een populaire manier van bijbelverspreiding: 1858-1896

Op 2 februari 2002 werd het huwelijk van kroonprins Willem Alexander en prinses Máxima Zorreguieta in de Nieuwe Kerk te Amsterdam door de hervormde predikant C.A. ter Linden ingezegend. Na de inzegening ontving het bruidspaar een huwelijksbijbel ten geschenke uit handen van de predikant S.L.S. de Vries, namens de Hervormde Gemeente te Amsterdam.[1]

De uitreiking van een bijbel aan dit pas getrouwde paar staat in een lange protestantse kerkelijke traditie, waarvan de wortels liggen in de negentiende eeuw.[2] Ook in de eeuwen daarvoor gebeurde het wel dat men een bijbel ontving bij een huwelijk, maar dan ging het vrijwel steeds om een geschenk van een verwant of van de eigen partner. Zo schonk de beroemde Amsterdamse boekbinder, uitgever en boekverkoper Albertus Magnus op 30 september 1670 een bijbel aan zijn bruid Maria Claesdr. Vis ter gelegenheid van hun huwelijk.[3] Bij haar huwelijk met Pieter Blussé in 1771 ontving Sophia Vermeer van haar schoonouders 'een kostelijken Bijbel met gouden sloten'.[4]

De systematische uitreiking vanwege de kerkeraad van een huwelijksbijbel aan pas getrouwden is pas aan het einde van de negentiende eeuw begonnen. Zoals we zullen zien, was het initiatief om bij huwelijksinzegeningen een bijbel aan het pas getrouwde paar uit te reiken afkomstig van de afdeling Groningen van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG).[5] Vanuit het Bijbelgenootschap werden meer bijzondere initiatieven ondernomen ter bevordering van de verspreiding van de Bijbel, maar geen daarvan was zo succesvol als de huwelijksbijbel.[6] Het Bijbelgenootschap subsidieerde het uitreiken van een huwelijksbijbel gedurende enkele decennia flink, maar ook nadat het NBG vanwege teruglopende financiën die subsidie moest stoppen, ging de uitreiking van huwelijksbijbels verder.

Prof. dr. August den Hollander is hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam voor de 'studie van het Nederlandse godsdienstige boek tot aan de moderne tijd'.

[1] Kroonprins Willem Alexander ontving een Spaanstalige, Argentijnse bijbel en prinses Máxima een klassieke Statenvertaling uit 1637.

[2] Ik wil hier dr. J. Vree (Vrije Universiteit, Amsterdam) bedanken die mij op royale wijze inzage gaf in de aantekeningen betreffende de huwelijksbijbel uit zijn studiearchief. Dr. A.J. van den Berg (Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem) bedank ik voor de vriendelijke wijze waarop hij mij archiefmateriaal van het NBG in kopie ter beschikking heeft gesteld. Dank komt ook toe aan hen beiden voor het nauwkeurig lezen van deze bijdrage en hun nuttige aanwijzingen bij een eerdere versie van de tekst.

[3] Het ging hier om een exemplaar van de *Biblia, dat is:*